

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om gränsbevakningsväsendet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om gränsbevakningsväsendet ändras så att i lagen särskilt nämns uppgiften att övervaka personers inresor och utresor, som för närvarande ingår i gränsbevakningsväsendets åligganden att bevaka rikets gränser och att till lagen fogas sådana stadganden om gränsbevakningsmännens befogenhet och om personregister som behövs för utförandet av denna uppgift.

En ändring av lagen är nödvändig eftersom

det i år från polisen till gränsbevakningsväsendet kommer att överföras ett allt större ansvar för övervakningen av personers inresor och utresor och för passgranskningen i anslutning härtill vid rikets landgränser och i passagerartrafiken i hamnarna.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att riksdagen har antagit den.

MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning

I 11 § 1 mom. passlagen (642/86) stadgas att en finsk medborgare skall resa från och till landet via ett passgranskningsställe. Inrikesministeriet kan bevilja tillstånd till utresa eller inresa också via ett annat ställe. Med stöd av paragrafens 2 mom. stadgas genom förordning om passgranskningsställen samt om förordnande av passkontrollörer och deras uppgifter.

Enligt 1 § 1 mom. förordningen om passkontrollörer (182/89) tjänstgör den lokala polisen som passkontrollmyndighet. Inrikesministeriet kan dock med stöd av samma stadgande bestämma att även någon annan enhet vid polisen skall vara passkontrollmyndighet, t.ex. rörliga polisen vid Helsingfors-Vanda flygplats. Inrikesministeriet kan, enligt 1 § 2 mom. i förordningen, även förordna en gräns- eller tullmyndighet till passkontrollmyndighet i enlighet med vad som stadgas i förordningen

angående samarbete mellan polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna (1051/78).

Enligt 5 § förordningen angående samarbete mellan polis, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna fullgör dessa myndigheter tillsammans eller för varandras räkning även andra bevakningsuppgifter, som nämns närmare i förordningen, i den mån det är ändamålsenligt att de fullgörs i samband med egentliga tjänsteåligganden.

I 3 § utlänningslagen (378/91) stadgas att en utlänning får resa in i Finland och ut ur landet endast genom fastställda passkontrollställen, om inte något annat följer av internationella avtal som binder Finland. Inrikesministeriet får bevilja en utlänning tillstånd till inresa och utresa också på någon annan plats än ett passkontrollställe.

Enligt 73 § utlänningslagen övervakar inrikesministeriets utlänningscentral och polisen att utlänningslagen och de stadganden och bestämmelser som utfärdas med stöd av den iakttas. Också passkontrollörerna övervakar

att stadgandena och bestämmelserna om utlänningsans inresa och utresa följs.

Med stöd av de ovan nämnda stadgandena hör övervakningen av personers utresor och inresor till inrikesministeriet, och hittills har den lokala polisen varit den myndighet som i huvudsak svarat för arbetet på fältet inom inrikesministeriets förvaltningsområde.

1.2. Övervakning av personers resor till och från landet och passgranskning

Sedan kriget är det i praktiken gränsbevakningsväsendet som har svarat för passgranskningen i sin helhet vid gränsen mellan Finland och Ryssland, bortsett från de södra gränsövergångsställena Vaalimaa, Vainikkala och Nuijamaa. Gränsbevakningsväsendet har ordnat och övervakat gränsöverskridningen i samband med stora byggnadsprojekt på andra sidan gränsen. Projekt av det här slaget har varit bl.a. kraftverken i Paatsjoki och Ylätuloma, lantbrukscentralen i Pääjärvi, Kostamus bergskombinat samt cellulosa-kombinaten i Svetogorsk och Sovetsk. Även den gränsöverskridning som fordras för avverkningen och sporten av virke har övervakats av gränsbevakningsmyndigheterna. Gränsbevakningsväsendet har svarat för de internationella gränsövergångsställena Rajajooseppi och Vartius samt 10—15 tillfälliga gränsövergångsställen allt efter behov.

Polisen har haft ansvaret för passgranskningen vid de internationella gränsövergångsställena Vaalimaa, Vainikkala och Nuijamaa. Bortsett från de ovan nämnda arbetsplatserna har den överlägset största delen av person- och godstrafik vid östgränsen skett via dessa gränsövergångsställen.

Statsrådet har den 21 december 1989 fattat ett principbeslut (IM:s skrivelse nr 5032/609/89/21.12.1989), enligt vilket passgranskningsuppgifterna vid Finlands landgränser överförs från polisen till gränsbevakningsväsendet.

I enlighet med statsrådsbeslutet och de beslut som fattats med stöd av 1 och 2 §§ i inrikesministeriets förordning om passkontrollörer har gränsbevakningsväsendet den 1 januari 1991 tagit över polisens ansvar för övervakningen av personers resor från och till landet och passgranskningen i anslutning härtill, när det gäller gränsövergångsställena vid landgränsen

mellan Finland och Ryssland. Dessutom fogades till 2 § förordningen om gränsbevakningsväsendet (358/92) en passgranskningsuppgift för gränsbevakningsväsendet.

Likaledes har gränsbevakningsväsendet sedan den 1 juni 1991 övervakat fritidsbåtarnas resor från och till landet samt utfört passgranskning vid sjöbevakningsstationer som i förordningen om passgranskningsställen (461/92) föreskrivits som passgranskningsställen för fritidsbåtar.

Från polisen har dessutom den 1 november 1993 till gränsbevakningsväsendet överförs övervakningen av passagerartrafikens utresor och inresor samt passgranskningen i Helsingfors hamn.

Inrikesministeriet har senast den 21 januari 1994 med stöd av förordningen om passkontrollörer fattat ett beslut (IM:s föreskriftssamling 1/94/21.1.1994), enligt vilket gränsbevakningsväsendet sköter passgranskningen vid rikets landgränser, på havsområdena, i hamnarna samt vid sjö- och gränsbevakningsstationerna. Jämfört med den nuvarande situationen innebär detta i praktiken att man 1994 kommer att överföra passgranskningen inom passagerartrafiken i alla hamnar till gränsbevakningsväsendet.

Med stöd av samma beslut skall tullverket dock sköta passgranskningen av fiske- och fraktfartyg i hamnarna samt passgranskningen av små luftfartyg vid flygplatserna.

Således kvarstår för polisen endast passgranskningen av passagerartrafiken vid flygplatserna.

1.3. Bedömning av nuläget

Gränsbevakningsmyndigheterna har under 30 års tid och nu i allt större omfattning i ca tre år även svarat för övervakningen av resor till och från landet när det gäller den internationaliserade passagerartrafiken och i anslutning till passgranskningen vid gränsövergångsställena. Härvid har det, i synnerhet vid de livligast besökta gränsövergångsställena Vaalimaa och Nuijamaa i sydöstra Finland, blivit uppenbart att det är nödvändigt att till lagen om gränsbevakningsväsendet foga stadganden om sådan befogenhet som polisen redan har i samband med denna uppgift.

När den nuvarande lagen om gränsbevakningsväsendet stiftades 1975, fanns det författ-

ningar på förordningsnivå, nämligen passförordningen och utlänningsförordningen, som stadgade om övervakningen av personers resor till och från landet. I det skedet ansågs det vara tillräckligt att lagen om gränsbevakningsväsendet, när det gäller en gränsbevakningsmans befogenhet beträffande förundersökning av brott och användande av tvångs- och maktmedel, innehöll en hänvisning till polisens befogenhet. Nu när det genom författningar på lagnivå stadgas om övervakningen av personers utresor och inresor, är det också av denna anledning viktigt att lagen om gränsbevakningsväsendet i detalj stadgar om gränsbevakningsmännens befogenheter att utföra dessa uppgifter.

I praktiken har det varit något oklart om gränsbevakningsväsendets uppgift att övervaka personers inresor och utresor nu också skall vara en del av bevakningen av och uppsikten över rikets gränser. Begreppet att bevaka och utöva uppsikt över rikets gränser är så vidsträckt att det även omfattar övervakning av personers inresor och utresor. För tydlighetens skull är det dock skäl att i lagen om gränsbevakningsväsendet klart nämna denna uppgift som en särskild skyldighet i anslutning till bevakningen av rikets gränser, eftersom gränsbevakningsmännens nuvarande befogenhet enligt lagen, nämligen utredning av någons identitet, förundersökning, tillgripande av makt och tvångsmedel och framställande av straffanspråk, tydligare än för närvarande även omfattar uppgiften att övervaka personers resor till och från landet.

Ett problem, i synnerhet på livligt trafikerade gränsövergångsställen, har enligt erfarenhet varit att gränsbevakningsmännen inte har haft samma möjlighet som polisen att upprätthålla ordningen på gränsövergångsställena. På gränsövergångsställen förekommer sådan olydnad gentemot myndigheterna som inte helt motsvarar kännetecknen på brott där någon gör tjänsteman hinder i utövningen av tjänsten eller gör våldsamt motstånd mot tjänsteman, men som bidrar till att störa utförandet av passgranskningen på behörigt sätt. Polislagen (84/64) innehåller ett stadgande om tredska enligt vilket var och en måste lyda de påbud, föreskrifter och anvisningar som polisen inom gränserna för sin befogenhet meddelar. För förstärkande av straffen för brott mot detta stadgande stadgas om sådan straffpåföljd som strafforderförfarandet möjliggör. Med tanke på

uppgiften att övervaka resor till och från landet vid gränsövergångsställena och bevakningen av rikets gränser på gräns- och havsområdena är det nödvändigt att foga ett sådant stadgande om tredska till lagen om gränsbevakningsväsendet.

Det har upplevts som en brist både i fråga om gränsbevakningsmännens och polisens befogenhet att dessa myndigheter inte har haft någon rätt enligt lag att göra s.k. säkerhetskontroller i anslutning till gripande eller i samband med användning av kraftigare tvångsmedel än så mot personer. I samband med uppgiften att bevaka personers inresor och utresor stöter gränsbevakningsmännen även på olika slag av brott i anslutning till vilka det kan vara nödvändigt att använda tvångsmedel. I dessa fall är det, med tanke på tjänstemannens säkerhet, nödvändigt att personerna kan genomgå en säkerhetskontroll. Det behövs även ett stadgande som möjliggör säkerhetskontroller när det gäller uppgiften att bevaka rikets gränser på gräns- och havsområdena.

Enligt 17 § i den nuvarande förundersökningslagen (449/87), som gäller skyldighet att vara närvarande vid förundersökning, är en medborgare skyldig att på kallelse infinna sig till förundersökning i regel enbart i det polisdistrikt där han vistas. Stadgandet har tolkats så att en medborgare är skyldig att infinna sig för förhör endast hos polisen. Därför har, genom lagen om ändring av tullagen (1262/88), till tullagens 53 § 4 mom. fogats ett stadgande enligt vilket en medborgare är skyldig att i ett tullbrottmål inställa sig till förundersökning även på närmaste tullanstalt. Eftersom även en gränsbevakningsman med stöd av 12 § lagen om gränsbevakningsväsendet har kunnat göra förundersökningar i brottsärenden som skett inom gränserna för hans befogenhet, är det nödvändigt att till lagen om gränsbevakningsväsendet foga ett stadgande som motsvarar stadgandet i tullagen.

Det har varit nödvändigt för gränsbevakningsväsendet att ur de personregister som förs av polisen få nödvändiga uppgifter för att på ett ändamålsenligt sätt kunna övervaka personers resor till och från landet och i synnerhet att kunna utföra passgranskning. På motsvarande sätt håller man inom gränsbevakningsväsendet som bäst på att upprätta ADB-baserade dataregister över de personuppgifter som man fått i detta sammanhang. För att dessa uppgifter skall kunna fås och datare-

gistren kunna upprättas och överlåtas, är det nödvändigt att till lagen om gränsbevakningsväsendet foga behövliga stadganden.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål och medel

Syftet med denna proposition är att öka de befogenheter som gränsbevakningsmännen behöver till följd av att övervakningen av personers inresor och utresor och därtill hörande passgranskningsuppgifter överförs från polisen till gränsbevakningsväsendet. Ökade befogenheter av detta slag behövs delvis också med anledning av gränsbevakningsväsendets traditionella uppgift att bevaka rikets gränser.

Avsikten är att målen i propositionen skall nås genom att de föreslagna ändringarna genomförs. För att målen skall uppnås behövs i praktiken dock ett nära samarbete med polisen både när det gäller arbetet på fältet och utvecklandet av utbildningen för gränsbevakningsmän så att åtminstone de gränsbevakningsmän som direkt har att göra med övervakningen av inresor och utresor har tillräcklig utbildning för uppgiften.

3.2. De viktigaste förslagen

I denna proposition föreslås att till lagen om gränsbevakningsväsendet fogas nödvändiga stadganden om gränsbevakningsmännens befogenhet. Samtidigt föreslås att gränsbevakningsväsendets uppgifter för tydlighetens skull också skall inbegripa uppgiften att övervaka personers inresor och utresor, vilket innebär att de befogenheter som det redan nu stadgas om i lagen och de befogenheter som föreslås bli fogade till lagen skall omfatta även denna uppgift.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Propositionen har inte några väsentliga, direkta ekonomiska verkningar.

Den överföring av uppgiften att övervaka personers inresor och utresor och att granska

pass som ligger till grund för propositionen och den utökning av gränsbevakningsmännens befogenheter som nu föreslagits i anslutning till detta förutsätter att utbildningen för gränsbevakningsmännen omorganiseras till att vara ett samarbete mellan polisen och gränsbevakningsväsendet. Detta samarbete gällande utbildningen har redan inletts och genomförs inom gränsbevakningsväsendets utgiftsram.

4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Enligt statsrådets principbeslut av den 17 juni 1993 om åtgärder för förnyande av centralförvaltningen och regionalförvaltningen utvecklas gränsbevakningsväsendet genom effektivare gemensam användning av polisens, tullens och gränsbevakningsväsendets resurser som en del av det inre säkerhetssystemet så att det utöver gränsbevakningen ansvarar för övervakningen av personers inresa till och utresa från landet och passkontrollen i anslutning därtill vid både land- och havsgränserna.

Uppgiften att övervaka personers resor till och från landet och passgranskningen i anslutning till detta har gradvis, genom ett beslut av inrikesministeriet, överförts från polisen till gränsbevakningsväsendet så att den situation som beskrivs i statsrådets principbeslut kommer att råda den 1 september 1994. I praktiken har detta inneburit att övervakningen av personers inresor och utresor och passgranskningen i anslutning därtill organisatoriskt sett håller på att förenklas genom att det är gränsbevakningsväsendet som har ansvaret för uppgiften vid landgränserna samt vad gäller passagerar- och fritidsbåttrafiken vid havsgränserna. Polisen har fortsättningsvis ansvar för passgranskningen vid flygplatserna, bortsett från små luftfartyg, och tullen ansvarar för passgranskningen av fraktfartygstrafiken i hamnarna och av de små luftfartygen på flygplatserna. Gränsbevakningsväsendet sköter även passgranskningen vid den västra och norra landgränsen, men tullen deltar i passgranskningen så länge det när nödvändigt med beaktande av tullverkets huvudsakliga uppgift, dvs. tullbevakningen.

Denna proposition har i sig inte några verkningar i fråga om personalen men den förut nämnda överföringen av uppgifter, som ligger till grund för propositionen, har innebue-

rit att polisen har kunnat överföra polismän motsvarande ca 40 årsverken från passgranskningsuppgifter till polisens egentliga uppgifter. Gränsbevakningsväsendet har överfört nästan motsvarande antal personer till passgranskningsuppgifter och delvis ännu flera, eftersom passagerartrafikmängden mellan Finland och Ryssland samt mellan Finland och Estland har vuxit betydligt. Detta har dock kunnat genomföras genom interna personalarrangemang inom gränsbevakningsväsendet, och det har således inte varit nödvändigt att öka personalen för denna uppgift. Skötsein av de nya uppgifterna har delvis varit möjlig tack vare en omorganisering av verksamheten och nya arbetsmetoder. I sig innebär förslaget, som går ut på att gränsbevakningsmännens befogenheter ökas, att i synnerhet samarbetet mellan polisen och gränsbevakningsväsendet underlättas jämfört med den nuvarande situationen i fråga om övervakningen av personers inresor och utresor och passgranskningen i anslutning härtill samt även i övrigt vad gäller upprätthållandet av den allmänna ordningen och säkerheten, eftersom gränsbevakningsmännen har tillräckliga befogenheter för dessa uppgifter och en utbildning som motsvarar befogenheterna.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Beredningsskeden

Med stöd av statsrådets i avsnitt 4.2. nämnda principbeslut tillsatte inrikesministeriet den 14 september 1993 en arbetsgrupp för att den i samarbete med finansministeriet under 1993 skulle bereda ett förslag till åtgärder som skulle komplettera gränsbevakningsväsendets befogenhet och ansvar så att förändringen kan genomföras 1994. Arbetsgruppen bestod av representanter för inrikesministeriet, finansministeriet, tullstyrelsen, polisen och gränsbevakningsväsendet. Arbetsgruppen överlämnade den 31 januari 1994 sitt enhälliga betänkande (IM:s publikation nr 2/1994), som innehåller ett förslag om att lagen om gränsbevakningsväsendet skall ändras på det sätt som föreslås i denna proposition.

Arbetsgruppens förslag har den 15 april 1994 behandlats i ministerutskottet för utvecklande av förvaltningen. Utskottet har i övrigt godkänt förslagen som sådana bortsett från förutsättningen att lagberedningen gällande ändring-

en av lagen om stämningmän (505/86) skall ske i samarbete med justitieministeriet och att utskottet senare meddelas hur samarbetet mellan gränsbevakningsväsendet och tullen framskrider, främst när det gäller den västra och norra landgränsen.

5.2. Remissutlåtanden

Remissutlåtanden om denna proposition har begärts av polisen och tullstyrelsen. Utlåtandena har beaktats vid den slutgiltiga utformningen av propositionen.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

6.1. Samband med andra propositioner

Inrikesministeriet har föreslagit för justitieministeriet att det skall vidta åtgärder för att ändra lagen om stämningmän så att även gränsbevakningsmännen skall kunna delge stämningar i anslutning till sina tjänsteåligganden på samma sätt som polismännen. I synnerhet i samband med passgranskningen är det administrativt sett befogat att en passkontrollör samtidigt kan verkställa stämningssdelgivningar, eftersom man i anslutning till den övriga granskningsverksamheten kan delge dem som genomgår granskning även färdigt ifyllda stämningar.

6.2. Samband med internationella fördrag och skyldigheter

Avsikten med denna proposition är att öka befogenheterna för övervakningen av personers resor från och till landet samt passgranskningen. Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet), som trädde i kraft vid ingången av detta år, har med beaktande av dess inre gränser relativt liten inverkan på övervakningen av utresor och inresor. Godstrafiken kontrolleras även i fortsättningen genom stickprov med beaktande av den totala mängd varor som inom en viss tid uppgetts för tillsynsmyndigheten. Resegods som personer och fordonspersonal som anländer till landet för med sig kontrolleras genom stickprov vid gränsen omedelbart när resenärra anlät till landet.

EES-avtalet ändrar inte på uppgifterna i samband med kontrollen av resenärerna eller på procedurerna i anslutning till dem.

Finlands, Sveriges och Norges eventuella anslutning till Europeiska unionen inverkar på övervakningen av de inre gränserna sedan de gemenskapsbestämmelser som gäller övergångsperioder och fri rörlighet för personer och varor har definierats. I det skede när tullmyndigheternas övervakning av de inre gränserna

avvecklas som ett resultat av denna ändring är det befogat att beträffande de inre gränserna överväga en överföring i sin helhet av övervakningen av personers utresor och inresor till gränsbevakningsväsendet, som till följd av sina uppgifter i anslutning till territorieövervakningen är verksam vid rikets alla gränser, enligt förordningen om övervakning av Finlands territorium och tryggnad av dess territoriella integritet (1069/89).

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

1 §. Gränsbevakningsväsendets andel av övervakningen av personers resor till och från landet har ökat och fortsätter att öka i sådan omfattning att uppgifterna i anslutning till övervakningen av inresorna och utresorna utgör en central del av gränsbevakningsväsendets uppgifter. Till följd av detta är det nödvändigt att lagen om gränsbevakningsväsendet bör innehålla mer detaljerade stadganden än för närvarande om uppgiften.

Enligt 1 § 1 mom. i gällande lag om gränsbevakningsväsendet har gränsbevakningsväsendet till uppgift att bevaka och utöva uppsikt över rikets gränser samt att jämte polisen upprätthålla allmän ordning och säkerhet inom gräns- och havsområdet liksom att jämte tullverket handha tullbevakningen. I stadgandet nämns gränsbevakningsväsendets huvudsakliga uppgift, dvs. bevakningen och uppsikten över rikets gränser, men den uppgift som nu blivit betydande, nämligen att övervaka personers inresor och utresor, nämns överhuvudtaget inte.

I 2 § 1 mom. 2 punkten förordningen om gränsbevakningsväsendet konstateras att gränsbevakningsväsendet utövar passkontroll samt i 3 punkten att gränsbevakningsväsendet sköter tullbevakning och förberedande tullåtgärder på havsområdet och vid de avsnitt av landgränsen där tullväsendet inte har ordnat bevakning.

Begreppet i 1 § 1 mom. lagen om gränsbevakningsväsendet — att bevaka och utöva uppsikt över rikets gränser — bör i sig anses omfatta även övervakningen av personers resor till och från landet. Eftersom denna uppgift

även kan innebära åtgärder som riktar sig mot personers kroppsliga integritet eller personliga frihet, är det nödvändigt att uppgiften specificeras uttryckligen i lagen. På så sätt blir det klart att de nuvarande stadgandena om gränsbevakningsmännens befogenhet och de stadganden som enligt förslaget skall fogas till lagen om gränsbevakningsväsendet även gäller uppgiften att övervaka personers inresor och utresor.

Det föreslås att till lagens 1 § 1 mom., utöver omnämmandet om bevakningen av rikets gränser, skall fogas ”i syfte att övervaka personers inresor och utresor och förebygga olovliga gränsöverskridningar”. Det är nödvändigt att nämna övervakningen av personers inresor och utresor till skillnad från motsvarande övervakning av godstrafiken, som främst är en uppgift för tullen.

Personers inresor och utresor skall, med stöd av passlagen och utlänningslagen, ske via ett gränsövergångsställe. Därför sker även övervakningen vid gränsövergångsställena eller på de passgranskningsställena som avses i förordningen om passgranskningsställena.

Gränsbevakningsväsendets ursprungliga uppgift, dvs. att förebygga olovliga gränsöverskridningar, avser gränsbevakning främst i den betydelse som nämns i 45 kap. 2 § strafflagen, dvs. man försöker förhindra åtgärder som bryter mot föreskrifterna om överskridande av Finlands gräns. Denna uppgift genomförs vid alla rikets gränser, inklusive gränsövergångsställena.

Enligt stadgandets senare del går gränsbevakningsväsendets uppgifter ut på att jämte polisen upprätthålla övrig allmän ordning och

säkerhet inom gräns- och havsområdet. Till detta föreslås för tydlighetens skull bli fogat att gränsbevakningsväsendet skall upprätthålla "annan" allmän ordning och säkerhet, eftersom de uppgifter som nämnts tidigare i stadgandet även omfattas av begreppet allmän ordning och säkerhet. Begreppet allmän ordning och säkerhet används i lagstiftningen på mycket olika sätt. Den mest vidsträckta innebörden av begreppet framgår av budgetpropositionens tablå 5, punkt 2, som gäller budgetpropositionens uppbyggnad (Utgifterna enligt statens uppgifter åren 1992—1994). I detta sammanhang avser begreppet (justitie)förvaltning, polisväsendet, rättsskipning, fängvård, brand- och räddningsväsendet samt befolkningsskyddet och gränsbevakning. Således omfattas gränsbevakningsväsendets uppgifter i sig av begreppet. I detta stadgande avser begreppet polisens uppgifter i anslutning till upprätthållandet av den allmänna ordningen och säkerheten. Andra uppgifter i anslutning till upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet, vilka gränsbevakningsväsendet skall utföra jämte polisen, är polisens övervakningsuppgifter på sådana havsområden, i skärdgården och vid landgränser på avlägsna platser där polisen planenligt håller på att minska sina övervakningsuppgifter och dit polisen inte utan svårighet kan fås på plats. Gränsbevakningsväsendet kunde även i andra fall utföra dessa uppgifter i den omfattning som polisen och gränsbevakningsväsendet kommer överens om enligt förordningen angående samarbete mellan polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna.

I stadgandet avser "att jämte tullverket handha tullbevakningen" att gränsbevakningsväsendet skall sköta tullbevakning i den omfattning som avses i 2 § 1 mom. 3 punkten förordningen om gränsbevakningsväsendet. Därmed sköter gränsbevakningsväsendet tullbevakningen samt vidtar förberedande tullåtgärder på havsområdet och vid de avsnitt av landgränsen där tullväsendet inte har ordnat bevakning. På de gränsövergångsställen där båda myndigheterna är på plats, fullgör var och en av dem sina egna uppgifter. Det skulle dock vara ändamålsenligt att dessa myndigheter hade ett nära samarbete på gränsövergångsställena för att bådas resurser kunde utnyttjas så effektivt som möjligt.

10 §. I synnerhet på gränsövergångsställen ämnade för internationell trafik förekommer det rusning och även sådana störningar när det

gäller ordningen vilka också de gränsbevakningsmän som verkar som passkontrollörer måste ha tillräckliga befogenheter att förebygga och stävja. Denna befogenhet för polisen ingår i den nuvarande polislagens 13 § 1 mom. och skall enligt regeringens proposition med förslag till polislag och vissa lagar som har samband med den (RP 57/1994 rd) ingå som sådan även i den nya polislagen .

Grunden för detta stadgande om tredska är att ingen tjänsteman har någon allmän rätt enbart på grund av sitt uppgiftsområde att meddela föreskrifter som är bindande för medborgarna.

De föreskrifter genom vilka man ingriper i medborgarnas rättsliga ställning och personliga frihet kan enbart vara baserade på ett stadgande i lag, såvida inte sedvanerättsligt ingripande i någons verksamhet kan anses vara lagenligt.

För att en gränsbevakningsman skall kunna vidta åtgärder i fråga om olycksfall, brott och störande situationer som sker inom området för hans tjänsteåligganden vid gränsövergångsställen och i anslutning till den övriga gränsbevakningen eller upprätthållandet av den allmänna ordningen och säkerheten på gräns- och havsområdet, är också han tvungen att på ett effektivt sätt påverka medborgarnas rörlighet och verksamhet eller att meddela föreskrifter för att förhindra att åtgärder som medför fara eller skada vidtas. Innehållet i föreskrifter, påbud och förbud bestäms på basis av den aktuella situationen. Den som meddelar föreskrifter skall genom en bedömning av situationen bestämma åtgärdernas innehåll. Han skall i detta sammanhang beakta de allmänna principer som gäller för en gränsbevakningsmans verksamhet.

Man bör även beakta att polisen planenligt håller på att minska övervakningen av båttrafiken på havsområdet. Till följd av detta har övervakningen av båttrafiken i anslutning till gränsbevakningen och även upprätthållandet av ordningen och säkerheten i övrigt i allt större utsträckning blivit en uppgift för gränsbevakningsväsendet. Detta innebär även att gränsbevakningsmännen i störande situationer allt oftare blir tvungna att meddela medborgarna föreskrifter, påbud och förbud, för vilka det skall finnas på lag grundad rätt.

Tekniskt sett är det lämpligt att foga stadgandet om tredska till 10 § 2 mom., eftersom det är nära sammanbundet med skyldigheten i 1 mom. att lämna identitetsuppgifter. Även det

straffstadgande som enligt förslaget skall fogas till 16 a § skulle liksom i polislagen gälla verksamhet enligt 1 och 2 mom.

11 a §. En gränsbevakningsman har numera inte någon uttrycklig rätt att utföra sådan visitering som avses i 21 b § polislagen (453/87), trots att en gränsbevakningsman med stöd av 12 § lagen om gränsbevakningsväsendet (454/87) har samma rätt att vidta undersökningsåtgärder och använda tvångsmedel som en polisman vid förundersökning som görs av polisen. Dessutom har en gränsbevakningsman med stöd av 10 § lagen om gränsbevakningsväsendet rätt att gripa en okänd person för att utreda identiteten.

För dessa uppgifter och för andra uppgifter i anslutning till övervakningen av resor till och från landet behöver en gränsbevakningsman samma rätt som en polisman att utföra säkerhetskontroller.

Avsikten med säkerhetskontrollerna är att upprätthålla säkerheten i arbetet för en gränsbevakningsman när det gäller hanteringen av personer som omhändertagits. Genom denna åtgärd strävar man också efter att försäkra sig om att den som gripits hålls kvar i gränsbevakningsmannens förvar. Dessutom försöker man hindra den som gripits från att vålla sig själv eller utomstående fara.

12 §. Det stadgande i den nuvarande förundersökningslagens 17 § som gäller skyldighet att vara närvarande vid förundersökning är formulerat så att en medborgare är skyldig att på kallelse infinna sig till förundersökning endast i det polisdistrikt där han vistas. Stadgandet har snävt tolkats så att en medborgare är skyldig att infinna sig för förhör enbart hos polisen.

Till 53 § 4 mom. i tullagen har fogats ett stadgande enligt vilket en medborgare är skyldig att i ett tullbrottmål även inställa sig på närmaste tullanstalt för förundersökning. Med närmaste tullanstalt avses i stadgandet den tullanstalt som är närmast den plats medborgaren vistas på.

Eftersom även en gränsbevakningsman med stöd av 12 § lagen om gränsbevakningsväsendet kunnat göra förundersökning i brottmål som skett inom området för hans befogenhet, är det nödvändigt att också till lagen om gränsbevakningsväsendet foga ett stadgande som motsvarar det som finns i tullagen. Även i fråga om detta stadgande avses med närmaste verksamhetsställe för gränsbevakningsväsendet det

verksamhetsställe som är närmast den plats där den som kallas till förundersökning vistas. I praktiken är det dock meningen att gå till väga så, att om den som skall kallas till förhör bor långt från det närmaste verksamhetsstället för gränsbevakningsväsendet, skall gränsbevakningsmyndigheterna också i fortsättningen begära handräckning av polisen på personens boningsort för genomförande av förhöret.

I praktiken skulle detta stadgande innebära att gränsbevakningsmyndigheterna kunde begära gränsbevakningsväsendet kalla målsägande, misstänkta och vittnen till förundersökning för förhör på samma sätt som polisen och tullen i fråga om de förundersökningar som dessa myndigheter gör. På så sätt kunde gränsbevakningsmyndigheterna göra förundersökningar självständigt i fråga om sådana brottmål som de skall undersöka och i fråga om vilka man sedan brottet skett måste förhöra parterna särskilt.

16 a §. Den föreslagna 10 § gör det möjligt att stadga att underlåtelse i fråga om verksamhet enligt paragrafen eller avsiktligt handlande mot föreskrifterna skall vara en straffbar gärning, eftersom det finns ett stadgande som förpliktar medborgarna att iaktta de föreskrifter som en gränsbevakningsman meddelat i tjänsten. Det föreslås att straffstadgandet, brott mot lagen om gränsbevakningsväsendet, skall fogas till lagen som en 16 a §. Paragrafen har i sak samma innehåll som 30 § i gällande polislag. Den maximala straffpåföljden skall dock överensstämma med det föreslagna stadgandet i den nya polislagen, dvs. fängelse i tre månader.

16 b §. Det är nödvändigt för gränsbevakningsväsendet att, på samma sätt som det föreslagits för polisen i regeringens proposition med förslag till lag om polisens personregister och lag om ändring av 19 a § passlagen (RP 39/1994 rd), inrätta vissa egna personregister avsedda för riksomfattande bruk. Enligt principen om öppenhet skall om dessa register, som förs med hjälp av automatisk databehandling, stadgas i förordningen om gränsbevakningsväsendet.

Vid gränsbevakningsväsendet bereds ett register för passgranskning i trafiken med fritidsbåtar vilket enligt planerna skall innehålla uppgifter om utländska fritidsbåttrafikanter som är skyldiga att ha visum. Avsikten är att uppgifterna, i samband med passgranskningen vid de sjöbevakningsstationer som fungerar

som passgranskningsställen, skall införas i ett riksomfattande register som förs med hjälp av automatisk databehandling.

Gränsbevakningsväsendets stab är enligt förslaget registeransvarig för personregister som är avsedda för gränsbevakningsväsendets riksomfattande bruk. I egenskap av registeransvarig skall gränsbevakningsväsendet avgöra principiella frågor som gäller innehållet i de uppgifter som registreras, användning och utlämnade av registeruppgifter samt användning, utlämnande och utvecklande av registren. Avsikten är att registren skall föras av gränsbevakningsväsendets stab. Registerföringen skall bl.a. omfatta mottagande av registeruppgifter, utlämnande av uppgifter och utskrifter samt andra dataserviceuppgifter.

16 c §. Det finns för närvarande talrika stadganden om myndigheternas rätt att få uppgifter och deras skyldighet att lämna ut sådana, men i dessa stadganden regleras grunderna för lämnande av information på ett synnerligen oenhetligt sätt. Utgångspunkten bör vara att gränsbevakningsväsendets rätt att få uppgifter regleras i den speciallagstiftning som gäller utlämnaren, särskilt när denna är en annan myndighet. Sådana stadganden finns för gränsbevakningsmyndigheternas del bl.a. i lagen om datasystem för vägtrafiken (819/89), straffregisterlagen (770/93) och tullagen. Eftersom stadgandena om lämnande av uppgifter inte omfattar hela fältet, måste frågan om hur gränsbevakningsväsendet skall få de uppgifter som är nödvändiga för en effektiv verksamhet regleras i lagen om gränsbevakningsväsendet, tills en revidering av nämnda stadganden kan genomföras.

Gränsbevakningsmyndigheternas behov att få uppgifter påverkas också av specialförfattningar som gäller vissa uppgifter som gränsbevakningsväsendet sköter i samråd med andra myndigheter. Sådana uppgifter förekommer bl.a. i samarbete mellan polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna samt i det samarbete som myndigheterna bedriver vid övervakningen av utlämningar.

I lagen om gränsbevakningsväsendet skall enligt förslaget såsom komplement till specialstadgandena finnas stadganden om att gränsbevakningsväsendet, för att kunna utföra sina uppgifter, har rätt att genom teknisk anslutning få behövliga uppgifter ur vissa andra myndigheters register. En kontinuerlig teknisk (online) anslutning skiljer sig i synnerhet från

massutlämnande av uppgifter eller utlämnande av enskilda uppgifter på den punkten att en sådan anslutning i allmänhet ger användaren rätt att bläddra i uppgifterna (bedriva avsökning) och den registeransvarige inte kan övervaka en sådan användning lika effektivt som annat utlämnande av uppgifter. En teknisk anslutning kräver även beslut i vissa tekniska och ekonomiska frågor, vilket medför att avtal med den registeransvarige förutsätts.

En teknisk anslutning skulle i flera fall medföra att det för tillgången till samma uppgifter blev onödigt att inrätta ett eget register vid gränsbevakningsväsendet eller att införa informationen i gränsbevakningsväsendets personregister.

16 d §. Enligt 1 § 1 mom. i den föreslagna lagen har gränsbevakningsväsendet till uppgift att bevaka rikets gränser i syfte att övervaka personers inresor och utresor och förebygga olovliga gränsöverskridningar samt att jämte polisen upprätthålla annan allmän ordning och säkerhet inom gräns- och havsområdet och jämte tullverket sköta tullbevakningen. Enligt 1 § 2 mom. förordningen om gränsbevakningsväsendet och 7 § 3 mom. förordningen om övervakning av Finlands territorium och tryggnad av dess territoriella integritet skall gränsbevakningsmyndigheterna dessutom i samband med sina uppgifter som hänför sig till bevakningen och övervakningen av landets gränser sörja för övervakningen och tryggnaden av den territoriella integriteten på gräns- och havsområdet.

Till gränsbevakningsväsendets åligganden hör således som en väsentlig del olika övervakningsuppgifter. Den övervakning som gränsbevakningsväsendet sköter är i allmänhet observation på gräns- och havsområdet av en på förhand obestämd människogrupp samt övervakning av trafiken från och till landet på gränsövergångsställen och passgranskningsställen. Övervakningen vid landgränserna har hittills till stor del skett utan tekniska hjälpmedel, genom normala syn- och hörselintryck och andra sinnesförmågor. På havsområdena har man lokalt använt sig av radar och optiska hjälpmedel. På senare tid har den tekniska övervakningen utvecklats genom att man till utskären skaffat fjärrstyrda radar- och kameran. Det är möjligt att från ett ställe styra flera system och sammanställa en lokal radarbild. Syftet med kamerasytemen är att de objekt som radarn upptäckt skall identifieras

med sådan precision att man kan avgöra om upptäckten kräver fortsatta åtgärder. Utökandet av den tekniska övervakningen har väsentligt effektiviserat den grundläggande övervakningen på havsområdet och även haft betydelse för främjandet av säkerheten inom sjöfarten. Genom dessa system har man kunnat spara även beträffande personalarbetsinsatsen i anslutning till övervakningen och överföra personalresurserna på andra uppgifter, t.ex. passgranskning.

Den tekniska övervakning som gränsbevakningsväsendet utför gäller ingen enskild person, utan allmänt alla personer, fordon och fartyg som rör sig på gränsområdena och havsområden i närheten av rikets gränser. Teknisk övervakning bedrivs även på gränsövergångsställen, och då gäller övervakningen personer, fordon och fartyg som anländer till eller reser från landet.

Avsikten med gränsbevakningsväsendets övervakning är att olovliga gränsöverskridningar förebyggs och uppdagas samt att eventuella brott eller störningar så snabbt och effektivt som möjligt skall kunna bekämpas och personer som gör sig skyldiga till sådant omedelbart skall kunna gripas. Övervakningen gäller inte någon på förhand bestämd person eller ett på förhand bestämt brott, men i samband med övervakningen blir det möjligt att få uppgifter som kan användas för avväjande och utredning av olovliga gränsöverskridningar eller andra brott.

Gränsbevakningsväsendets tekniska övervakning avser detsamma som det som nämns i 28 § 1 mom. 1 punkten i förslaget till polislag, nämligen övervakning av en på förhand obestämd grupp människor med hjälp av en teknisk apparat. Den tekniska övervakningen är i allmänhet fortlöpande och sker så att på förhand angivna platser övervakas samtidigt eller turvis.

Den tekniska övervakningen omfattar en viss plats eller ett visst område som allmänheten har fritt tillträde till. Gränsbevakningsväsendet skall övervaka rikets gränsområden på gräns- och havsområdet samt de flitigast besökta gränsövergångsställena och passagerarterminallerna. Apparater som används vid teknisk övervakning är övervakningskameror, detektorer och mikrofoner som placeras där övervakningen sker.

Den ljud- eller bildinformation som teknisk övervakning ger kan även bli föremål för ljud-

eller bildupptagning. Eftersom teknisk övervakning i och för sig till sin karaktär är allmän övervakning, får inte heller upptagning av information i anslutning till sådan övervakning gälla systematiskt eller på förhand utvalda personer. Således skall även upptagning av ljud eller bild i anslutning till gränsbevakningsväsendets tekniska övervakning ske automatiskt, liksom polisens motsvarande upptagning. Automatisk upptagning kan ske oavbrutet eller så länge som någon vistas inom apparatens räckvidd.

I lagförslaget finns ett uttryckligt stadgande om gränsbevakningsväsendets rätt att bedriva teknisk övervakning på en allmän plats på gräns- och havsområdet samt vid gränsövergångsställen. På grund av gränsbevakningsväsendets uppgifter skall den tekniska övervakningen vara begränsad till gräns- och havsområdet samt gränsövergångsställena, dvs. till de områden där gränsbevakningsväsendet utför sina uppgifter enligt lagförslagets 1 § 1 mom. Avsikten är att övervakning med hjälp av en teknisk apparat skall vara tillåten för förhindrande av olovliga gränsöverskridningar och för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet samt för bevakning av särskilda övervakningsobjekt, oberoende av hur sannolikt det är att någon just då begår ett faktiskt brott eller stör ordningen.

Den tekniska övervakning som regleringen gäller är till sin karaktär fortlöpande. Den tekniska apparaturen är i allmänhet påslagen också när ingen för tillfället följer den information som förmedlas. Eftersom teknisk övervakning således inte är en enskild åtgärd av en gränsbevakningsman, är det enligt stadgandets ordalydelse gränsbevakningsväsendet såsom myndighet som utför övervakningen.

Om teknisk övervakning och om hur den utförs skall allmänheten på ett lämpligt sätt informeras på förhand. I praktiken kommer detta i allmänhet att ske så, att ett tydligt anslag, t.ex. om kameraövervakning, sätts upp på platsen. I anslaget skall övervakningsområdet anges. Däremot behöver inte antalet apparater som används vid den tekniska övervakningen eller deras placering anges.

Vid tillfällig övervakning, som inte är teknisk övervakning, skall något förhandsmeddelande inte vara nödvändigt. Tillfällig allmän övervakning behövs t.ex. i samband med säkerhetsarrangemangen för ett statsbesök eller i samband med sådant särskilt beskydd som förutsätts i

internationella avtal, något som även gränsbevakningsväsendet kan bli ålagt att delta i.

När syn- och hörselintryck samt upptagningar av dessa erhållits genom teknisk övervakning, skall de få användas i all sådan verksamhet som åligger gränsbevakningsväsendet, polisen och övriga myndigheter med anknytning till saken. Uppgifter som erhållits genom teknisk övervakning skall dock få föras in i personregister bara när detta är tillåtet enligt 16 b och 16 c §§. Villkoren för teknisk övervakning anger samtidigt på vilket sätt rätten att bedriva sådan övervakning eller anlita andra metoder för inhämtande av information har avgränsats. Det skall också vara tillåtet att med hjälp av en apparat som används för teknisk övervakning göra upprepade iakttagelser om en person som oavbrutet uppehåller sig på övervakningsområdet. Däremot skall apparaten få användas för inhämtande av information om en person endast om det finns förutsättningar för teknisk observation enligt 16 e §.

Villkoren för teknisk övervakning anger samtidigt på vilket sätt rätten att bedriva sådan övervakning eller anlita andra metoder för inhämtande av information har avgränsats. Det skall också vara tillåtet att med hjälp av en apparat som används för teknisk övervakning göra upprepade iakttagelser om en person som oavbrutet uppehåller sig på övervakningsområ-

det. Däremot skall apparaten få användas för inhämtande av information om en person endast om det finns förutsättningar för teknisk observation enligt 16 e §.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Avsikten är att i förordningen om gränsbevakningsväsendet stadga om gränsbevakningsväsendets egna personregister, som avses i lagens 16 b § 1 mom.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

4. Lagstiftningsordning

Den föreslagna lagen kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 10 januari 1975 om gränsbevakningsväsendet (5/75) 1 § 1 mom. och fogas till 10 § ett nytt 2 mom., till lagen en ny 11 a §, till 12 §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 30 april 1987 (454/87), ett nytt 4 mom. och till lagen nya 16 a—16 d §§, som följer:

1 §

Gränsbevakningsväsendet har till uppgift att bevaka rikets gränser i syfte att övervaka personers inresor och utresor och förebygga olovliga gränsöverskridningar samt att jämte polisen upprätthålla annan allmän ordning och säkerhet inom gräns- och havsområdet och jämte tullverket sköta tullbevakningen.

10 §

Var och en skall iaktta de föreskrifter, påbud och förbud som en gränsbevakningsman inom ramen för sin befogenhet i enskilda fall meddelar för utförande av de uppgifter som gränsbevakningsmannen skall sköta vid ett gränsövergångsställe eller i övrigt i anslutning till bevakningen av gränserna inom gräns- och havsområdet.

11 a §

En gränsbevakningsman har rätt att i samband med gripande, anhållande, häktning, tagande i förvar eller en handräckningsåtgärd som riktar sig mot någons personliga frihet visitera den som åtgärden gäller för att förvissa sig om att han inte i sin besittning har föremål eller ämnen med vilka han kan äventyra förvaringen eller vålla fara för sig själv eller andra.

En person kan i situationer som avses i 1 mom. även visiteras för eftersökande av handlingar som behövs för att identifiera honom.

Sådana farliga föremål eller ämnen som avses i 1 mom. skall fräntas den som visiteras. De skall ges tillbaka när han släpps fri, om det inte finns något lagligt hinder för detta.

12 §

Var och en som antas kunna bidra till utredningen av ett brott som undersöks av gränsbevakningsväsendet är skyldig att på kallelse infinna sig till förundersökning vid gräns-

bevakningsväsendets närmaste verksamhetsställe för att höras. I fråga om skyldigheten att vara närvarande vid förundersökning gäller i övrigt vad som stadgas i förundersökningslagen (449/87).

16 a §

Den som uppsåtligen

1) vägrar att på begäran av en gränsbevakningsman lämna de uppgifter som avses i 10 § 1 mom.,

2) underlåter att iaktta i 10 § 2 mom. avsedda föreskrifter, påbud eller förbud som en gränsbevakningsman för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller för utförande av uppgifter meddelar inom ramen för sina befogenheter, skall, om inte strängare straff för gärningen stadgas i någon annan lag, för brott mot lagen om gränsbevakningsväsendet dömas till böter eller fängelse i högst tre månader.

16 b §

Om bestående personregister som är avsedda för gränsbevakningsväsendets riksomfattande bruk och som förs med hjälp av automatisk databehandling stadgas genom förordning.

Om inrättande av ett temporärt eller manuellt personregister som är avsett för gränsbevakningsväsendets riksomfattande bruk beslutar chefen för gränsbevakningsväsendet.

Gränsbevakningsväsendets stab är registeransvarig för personregister som är avsedda för gränsbevakningsväsendets riksomfattande bruk.

16 c §

Gränsbevakningsmyndigheterna har rätt att på det sätt som stadgas i 2 och 3 mom. få information som de behöver för att sköta sina uppgifter och föra sina personregister.

Gränsbevakningsmyndigheterna har rätt att enligt avtal med den registeransvarige genom teknisk anslutning få

1) ur polisens datasystem uppgifter ur brottsanmälningsindexet, datafilen över efterlysta, datafilen över personer som skall identifieras,

datafilen över egendom, datafilen över anhållna, datafilen över signalement, datafilen över efterspanade motorfordon, datafilen över fordringar samt ur polisens datasystem för förvaltningsärenden uppgifter om datafilen över vapentillstånd, datafilen över identitetskort, datafilen över pass, datafilen över kontrollkort och datafilen över identifiering av utlänningar,

2) ur justitieförvaltningens datasystem uppgifter om brottmål som är eller har varit föremål för åtalsprövning, utfärdade strafforder, brottmål som är anhängiga vid domstol, utdömda bötesstraff och om personer som avtjänar eller har avtjänat fängelsestraff; om erhållande av uppgifter ur straffregistret stadgas dock i straffregisterlagen (770/93),

3) ur utrikesministeriets datasystem uppgifter om beviljade visum samt uppehålls- och arbetstillstånd,

4) ur utlänningscentralens datasystem uppgifter som behövs vid behandlingen av ärenden som avses i utlänningslagen (378/91) och vid tillsynen över att utlänningslagen iakttas,

5) ur länsstyrelsernas datasystem för trafik-tillstånd uppgifter som behövs vid övervakningen av tillståndspliktig trafik och ur båtregistret uppgifter som behövs vid övervakningen av båttrafiken,

6) ur befolkningsdatasystemet uppgifter om personers namn, personbeteckningar och adresser,

7) ur justitieministeriets datasystem uppgif-

ter om sådana beslut av åklagare enligt vilka det i saken inte är fråga om ett brott eller inte finns bevis för brott, domstolarnas lagakraftvunna avgöranden genom vilka åtal har förkastats, böter som inte har kunnat indrivras och personer som efterlysts av justitieministeriet,

8) ur datasystemet för vägtrafiken uppgifter som gäller motorfordon som polisen spanar efter,

9) ur Bilregistercentralens fordonsregister uppgifter om fordon och körkort,

10) ur utrikesministeriets datasystem uppgifter om beviljade pass och visum samt uppehålls- och arbetstillstånd,

12) ur tullverkets datasystem uppgifter om tullbrottsregistret och straffanspråksregistret samt

13) ur försvarsmaktens datasystem uppgifter om militärt försvar, bevaringsutbildning och territorieövervakning.

16 d §

Gränsbevakningsväsendet har samma rätt som polisen att, sedan det informerat om saken, företa teknisk övervakning för bevakning av rikets gränser, förebyggande av olovliga gränsöverskridningar och upprätthållande av allmän ordning och säkerhet på gräns- och havsområdet samt för bevakning av särskilda övervakningsobjekt.

Denna lag träder i kraft den

199 .

Helsingfors den 14 oktober 1994

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Inrikesminister *Mauri Pekkarinen*

Lag

om ändring av lagen om gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 10 januari 1975 om gränsbevakningsväsendet (5/75) 1 § 1 mom. och fogas till 10 § ett nytt 2 mom., till lagen en ny 11 a §, till 12 § ett nytt 4 mom. och till lagen nya 12 a, 16 a och 16 b §§, av dessa lagrum 12 § sådan den lyder ändrad genom lag av den 30 april 1987 (454/87), som följer:

Gällande lydelse

1 §

Gränsbevakningsväsendet har till uppgift att bevaka rikets gränser i syfte att övervaka samt att jämte polisen upprätthålla allmän ordning och säkerhet inom gräns- och havsområdet och jämte tullverket sköta tullbevakningen.

Föreslagen lydelse

1 §

Gränsbevakningsväsendet har till uppgift att bevaka rikets gränser i syfte att övervaka *personers inresor och utresor och förebygga olovliga gränsöverskridningar* samt att jämte polisen upprätthålla *annan* allmän ordning och säkerhet inom gräns- och havsområdet och jämte tullverket sköta tullbevakningen.

10 §

Var och en skall iaktta de föreskrifter, påbud och förbud som en gränsbevakningsman inom ramen för sin befogenhet i enskilda fall meddelar för utförandet av de uppgifter som gränsbevakningsmannen skall sköta vid ett gränsövergångsställe eller i övrigt i anslutning till bevakningen av gränserna inom gräns- och havsområdet.

11 a §

En gränsbevakningsman har rätt att i samband med gripande, anhållande, häktning, tagande i förvar eller en handräckningsåtgärd som riktar sig mot någons personliga frihet visitera den som åtgärden gäller för att förvissa sig om att han inte i sin besittning har föremål eller ämnen med vilka han kan äventyra förvaringen eller vålla fara för sig själv eller andra.

En person kan i situationer som avses i 1 mom. även visiteras för eftersökande av handlingar som behövs för att identifiera honom.

Sådana farliga föremål eller ämnen som avses i 1 mom. skall fräntas den som visiteras. De skall ges tillbaka när han släpps fri, om det inte finns något lagligt hinder för detta.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

Var och en som antas kunna bidra till utredningen av ett brott som undersöks av gränsbevakningsväsendet är skyldig att på kallelse infinna sig till förundersökning vid gränsbevakningsväsendets närmaste verksamhetsställe för att höras. I fråga om skyldigheten att vara närvarande vid förundersökning gäller i övrigt vad som stadgas i förundersökningslagen (449/87).

16 a §

Den som uppsåtligen

1) vägrar att på begäran av en gränsbevakningsman lämna de uppgifter som avses i 10 § 1 mom.,

2) underlåter att iaktta i 10 § 2 mom. avsedda föreskrifter, påbud eller förbud, som en gränsbevakningsman för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller för utförande av uppgifter meddelar inom ramen för sina befogenheter, skall, om inte strängare straff för gärningen stadgas i någon annan lag, för brott mot gränsbevakningsväsendet dömas till böter eller fängelse i högst tre månader.

16 b §

Om bestående personregister som är avsedda för gränsbevakningsväsendets riksomfattande bruk och som förs med hjälp av automatisk databehandling stadgas genom förordning.

Om inrättande av ett temporärt eller manuellt personregister som är avsett för gränsbevakningsväsendets riksomfattande bruk beslutar chefen för gränsbevakningsväsendet.

Gränsbevakningsväsendets stab är registeransvarig för personregister som är avsedda för gränsbevakningsväsendets riksomfattande bruk.

16 c §

Gränsbevakningmyndigheterna har rätt att på det sätt som stadgas i 2 och 3 mom. ur vissa register få information som de behöver för att sköta sina uppgifter och föra sina personregister.

Gränsbevakningmyndigheterna har rätt att enligt avtal med den registeransvarige genom teknisk anslutning få

1) ur polisens datasystem uppgifter om brottssanmälningsindexet, datafilen över efterlysta, datafilen över personer som skall identifieras,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

datafilen över egendom, datafilen över anhållna, datafilen över signalement, datafilen över efterspanade motorfordon, datafilen över fordringar samt ur polisens datasystem för förvaltningsärenden uppgifter om datafilen över vapentillstånd, datafilen över identitetskort, datafilen över pass, datafilen över kontrollkort och datafilen över identifiering av utlännningar,

2) ur justitieförvaltningens datasystem uppgifter om brottmål som är eller har varit föremål för åtalsprövning, utfärdade strafforder, brottmål som är anhängiga vid domstol, utdömda bötesstraff och om personer som avtjänar eller har avtjänat fängelsestraff; om erhållande av uppgifter ur straffregistret stadgas dock i straffregisterlagen (770/93),

3) ur utrikesministeriets datasystem uppgifter om beviljade visum samt uppehålls- och arbetstillstånd,

4) ur utlänningscentralens datasystem uppgifter som behövs vid behandlingen av ärenden som avses i utlänningslagen (378/91) och vid tillsynen över att utlänningslagen iakttas,

5) ur länsstyrelsernas datasystem för trafik-tillstånd uppgifter som behövs vid övervakningen av tillståndspliktig trafik och ur båtregistret uppgifter som behövs vid övervakningen av båttrafiken,

6) ur befolkningsdatasystemet uppgifter om personers namn, personbeteckningar och adresser,

7) ur justitieministeriets datasystem uppgifter om sådana beslut av åklagare enligt vilka det i saken inte är fråga om ett brott eller inte finns bevis för brott, domstolarnas lagakraftvunna avgöranden genom vilka åtal har förkastats, böter som inte har kunnat indrivnas och personer som efterlysts av justitieministeriet,

8) ur datasystemet för vägtrafiken uppgifter som gäller motorfordon som polisen spanar efter,

9) ur Bilregistercentralens fordonsregister uppgifter om fordon och körkort,

10) ur utrikesministeriets datasystem uppgifter om beviljade pass och visum samt uppehålls- och arbetstillstånd,

12) ur tullverkets datasystem uppgifter om tullbrottsregistret, straffanspråksregistret och övervakningsuppgiftsregistret samt

13) ur försvarsmaktens datasystem uppgifter om militärt försvar, bevärningsutbildning och territorieövervakning.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

16 d §

Gränsbevakningsväsendet har samma rätt som polisen att, sedan det informerat om saken, företa teknisk övervakning för bevakning av rikets gränser, förebyggande av olovliga gränsöverskridningar och upprätthållande av allmän ordning och säkerhet på gräns- och havsområdet samt för bevakning av särskilda övervakningsobjekt.

Denna lag träder i kraft den

199 .

